

Rapport

Rapport over een klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid.

Datum: 9 juni 2011

Rapportnummer: 2011/0171

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politieambtenaren van de politie Zuid-Holland-Zuid hem bij zijn aanhouding op 1 december 2008 handboeien hebben omgedaan terwijl hij vrijwillig meeding. Verder klaagt verzoeker erover dat de politieambtenaren hem tijdens het transport naar het politiebureau geboeid hebben vervoerd en daarbij zijn klachten over de pijn die hij daarbij in zijn rug ondervond, hebben genegeerd.

Algemeen

1. Op 1 december 2008 werd verzoeker in zijn woning aangehouden door politieambtenaren van de politie Zuid-Holland-Zuid wegens bedreiging van zijn vrouw. Verzoeker kreeg handboeien om en werd geboeid in een politiebus vervoerd naar het politiebureau.
2. Op 12 mei 2009 constateerde een neuroloog dat verzoeker een hernia had. In verband hiermee is verzoeker geopereerd. Verzoeker is van mening dat deze hernia het gevolg is van zijn aanhouding op 1 december 2008, vanwege het handboeiengebruik en het geboeid vervoeren. Daarom diende hij op 23 juni 2009 een klacht in bij de politie Zuid- Holland-Zuid over het gebruik van geweld bij zijn aanhouding. Daarnaast diende verzoeker een schadeclaim in voor het letsel dat hij meende overgehouden te hebben aan de aanhouding. De korpsbeheerder achtte de klacht ongegrond. De schadeclaim wees hij af.
3. In augustus 2010 vroeg verzoeker de Nationale ombudsman om een onderzoek in te stellen naar het gebruik van handboeien bij zijn aanhouding.

Visie verzoeker

4. Verzoeker meent dat er minimaal tien politieambtenaren waren bij zijn aanhouding; drie politiebussen, één aan het begin van zijn straat, één aan het einde van zijn straat en één voor zijn huis, met in elk busje drie à vier agenten. Vier van hen hebben hem aangehouden. Verzoeker geeft aan dat hij vrijwillig is meegegaan bij zijn aanhouding. Hij vraagt zich daarom af waarom hij toch geboeid werd. Van vluchtgevaar kon gelet op de hoeveelheid agenten geen sprake zijn. Hij was ook al gefouilleerd, waarbij geen wapens of iets dergelijks waren aangetroffen.

Verder geeft verzoeker aan dat één van de betrokken politieambtenaren hem bij het instappen van het busje, een zetje gaf, waardoor hij voorover viel in de bus. Hierbij voelde hij een enorme pijnscheut. Verzoeker meent dat zijn hernia toen is ontstaan. Omdat de pijn en jeuk (vanwege zijn eczeem) ondraaglijk werden, vroeg hij de politieambtenaren of de handboeien los mochten. Dit werd hem geweigerd.

Visie Korpsbeheerder

5. De korpsbeheerder reageerde als volgt. Verzoeker werd in juli 2008 door de politie aangehouden als verdachte van het plegen van huiselijk geweld. Dit incident was bekend bij de betrokken politieambtenaren toen zij verzoeker in december 2008 aanhielden. De korpsbeheerder liet weten dat verzoeker voor deze aanhouding later ook wegens bedreiging en huiselijk geweld was veroordeeld tot een (voorwaardelijke) gevangenisstraf. Hierbij had de rechter de bijzondere voorwaarde opgelegd dat verzoeker zich dient te houden aan de aanwijzingen van de reclassering ook als dat betekent een behandeling in een psychiatrische instelling.

Gelet op artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren (zie Achtergrond, onder 1.) hebben de betrokken politieambtenaren volgens de korpsbeheerder juist gehandeld door verzoeker de handboeien om te doen. Immers was verzoeker bij de politie bekend als geweldpleger en werd hij aangehouden voor een nieuw geweldsfeit, te weten bedreiging. Verder hadden de betrokken politieambtenaren verklaard dat verzoeker destijds een verwarde indruk op hen had gemaakt. De adviescommissie vond dat verzoeker ook tijdens de zitting een verwarde indruk maakte.

De korpsbeheerder benadrukte dat verzoeker rechtens van zijn vrijheid was beroofd. Door de aard van het strafbare feit (geweldsfeit), de situatie die achterin de politiebus ontstond tijdens het transport - namelijk een één op één situatie met een politiemedewerker (met een veiligheidsrisico voor de politiemedewerker) - en de verwarde indruk die klager maakte, hadden de politieambtenaren volgens hem geen andere keuze dan klager te boeien en geboeid te vervoeren naar het politiebureau.

6. Ten aanzien van de vraag hoe dit in verhouding staat met de verklaringen van zowel de betrokken politieambtenaren als verzoeker zelf dat hij na zijn aanhouding vrijwillig was meegelopen (zie onder Relevante stukken, onder 10), verklaarde de korpsbeheerder als volgt. Deze verklaring diende men te lezen in het licht van het bezwaar van verzoeker dat hij "in de politiebus zou zijn gegoooid". Het "vrijwillig meelopen" was dus geen reden om anders te handelen dan er gedaan is.

7. Verder gaf de korpsbeheerder aan dat de politieambtenaar die in de politiebus tegenover verzoeker had gezeten, had verklaard dat verzoeker tijdens de rit geen signalen had afgegeven over de wijze waarop de handboeien waren bevestigd.

8. Ten aanzien van de registratie van het handboeiengebruik gaf de korpsbeheerder aan dat in het proces-verbaal van aanhouding melding wordt gemaakt van het gebruik van handboeien. De Nationale ombudsman trof in de door de korpsbeheerder gestuurde stukken, waaronder een proces-verbaal van bevindingen, niets over handboeiengebruik. Bij navraag hierover bij de politie kwam in eerste instantie geen reactie. Pas in het eindstadium van het onderzoek, verstreekte de korpsbeheerder een afschrift van een op

1 december 2008 opgemaakt proces-verbaal waarin het gebruik van handboeien bij verzoekers aanhouding werd verantwoord. In dit proces-verbaal staat vermeld dat de handboeien werden gebruikt 'om reden van ontluchting en veiligheid'.

Relevante stukken uit de interne klachtbehandeling

9. De beslissing van de districtschef van 13 juli 2009 op de klacht, vermeldt het volgende, voor zover van belang. De betrokken agenten verklaarden dat zij geen geweld hadden gebruikt bij verzoekers aanhouding. De handboeien werden gebruikt met het oog op ontluchting en het gevaar voor de veiligheid van derden. De districtschef vermeldt dat de dienstdoende hulpofficier van justitie geen melding maakt van enige onregelmatigheid voor, tijdens of na verzoekers aanhouding. Verzoeker had verder tijdens zijn voorgeleiding niet aangegeven dat hij met geweld was aangehouden of was overgebracht naar het bureau en dat hij als gevolg daarvan pijn had ondervonden. In de schriftelijke vastlegging van de verklaringen die verzoeker had afgelegd bij de recherche kwam ook niet naar voren dat verzoeker had aangegeven dat hij pijn of letsel ondervond van zijn aanhouding, aldus de districtschef.

10. De beslissing van de korpsbeheerder van 1 juli 2010 op de klacht vermeldt het volgende, voor zover van belang. De betrokken politiemensen verklaarden ter zitting tegenover de adviescommissie dat verzoeker na de aanhouding en het omleggen van de handboeien vrijwillig was meegelopen naar de politiebuis en dat hij zelfstandig en vrijwillig in deze bus was gestapt. Verzoeker ging vervolgens op een daarvoor bestemd bankje zitten, waarna een politieman bij hem de veiligheidsgordel omdeed. Deze politieman zat tijdens de rit naast verzoeker, aldus de korpsbeheerder. De politie heeft bij dit alles geen enkel geweld toegepast, anders dan dat handboeien zijn omgedaan. Er was dan ook geen sprake van dat verzoeker "in een bus was gegooid". Verder gaf de korpsbeheerder aan dat het de betrokken politiemensen bekend was dat verzoeker eerder was aangehouden op grond van huiselijk geweld. Dit feit was de reden ten behoeve van het transport gebruik te maken van de handboeien. Het gebruik van de handboeien is gelet op de bepalingen uit artikel 22 van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 1.) in een geval als dit toegestaan, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder verklaart verder dat de betrokken politiemensen hadden aangegeven dat verzoeker tijdens de rit naar het politiebureau klaagde over het feit dat de handboeien "niet lekker" zaten. De politiemedewerker die tijdens de rit naast verzoeker zat, had hierop geantwoord dat het wel vaker voorkomt dat handboeien niet lekker zitten. Bij het afdoen van de handboeien is volgens de korpsbeheerder bij verzoeker geen uitwendig letsel aan polsen of onderarmen waargenomen. Tenslotte vermeldt de korpsbeheerder dat de rechercheur die verzoekers verhoor afnam, na opmerkingen van verzoeker over zijn pijn, hem had aangeboden om een arts te waarschuwen. Verzoeker maakte hiervan geen gebruik, aldus de korpsbeheerder.

Verklaringen van de betrokken politieambtenaren

11. Desgevraagd gaf de korpsbeheerder aan dat de verklaringen zoals door de betrokken politieambtenaren afgelegd tijdens de zitting van de adviescommissie niet apart zijn vastgelegd. Hij kon de verklaringen dan ook niet toesturen. Dit was reden voor de Nationale ombudsman om de betrokken politieambtenaren zelf te horen, met name nu uit de interne klachtbehandeling blijkt dat door hen is verklaard dat verzoeker bij zijn aanhouding vrijwillig meeging.

12. Politieambtenaar B verklaarde als volgt, voor zover van belang.

Hij en zijn collega Br. kregen een melding van huiselijk geweld op het adres van verzoeker. Volgens hem waren er niet meer dan vier agenten bij de aanhouding. Zij troffen ter plaatse de vrouw van verzoeker huilend aan. B. trof verzoeker in de keuken aan, waar hij de keuken aan het opruimen was. Politieambtenaar B. probeerde toen om met verzoeker te praten, maar dat wilde hij niet. Verzoeker reageerde volgens B. met opmerkingen als "het gaat nergens over, dat hij zijn eigen spullen kapot mocht maken als hij dat wilde, etc.". Verzoeker liep volgens B. ook elke keer weg, in het huis en ook naar buiten en dan weer naar binnen. Het lukte politieambtenaar B. niet om een gesprek met hem te voeren.

Op grond van de verklaring van verzoekers vrouw besloten politieambtenaar B. en zijn collega om verzoeker aan te houden wegens bedreiging van zijn vrouw. Vervolgens deden zij hem de handboeien om en brachten zij hem naar het politiebusje. Hier moesten zij eerst een mountainbike, die achterin de bus geplaatst was, uit de auto halen, zodat verzoeker goed kon instappen. Politieambtenaar B. herinnert zich niet dat verzoeker hierbij gevallen is; juist vanwege het uit- en inladen van de mountainbike hadden zij er goed op gelet dat verzoeker goed kon instappen. B. nam plaats tegenover verzoeker omdat hij niet naast hem kon zitten vanwege de mountainbike. Dit had volgens politieambtenaar B. dus niet te maken met de veiligheid. Verzoeker had tijdens de rit geklaagd over de handboeien, dat hij pijn had en dat ze niet lekker zaten. B. verklaarde dat hij toen antwoordde dat verzoeker moest proberen om stil te zitten zodat de pijn dan minder zou worden.

Desgevraagd verklaarde politieambtenaar B. dat hij onder "vrijwillig meelopen", zoals volgens de korpsbeheerder door hem verklaard, bedoelde dat verzoeker bij zijn aanhouding was meegelopen naar het politiebusje, zonder dat zij hem moesten duwen of aan hem trekken om hem mee te krijgen. Verzoeker stapte ook zelf het politiebusje in. Verzoeker liet verbaal wel weten dat hij het niet eens was met de gang van zaken, maar liep verder vrijwillig mee, aldus politieambtenaar B. Op de vraag wat de reden was voor het gebruik van de handboeien, verklaarde politieambtenaar B. dat dit was vanwege het feit waarvoor zij verzoeker aanhielden, namelijk bedreiging. Verder was bij hen bekend dat verzoeker zich in het verleden schuldig had gemaakt aan huiselijk geweld, dus het was volgens hem noodzakelijk vanwege dit verleden van geweldsdelicten. Desgevraagd liet politieambtenaar B. weten dat zij verzoeker niet hadden geboeid vanwege het

veiligheidsaspect, maar vanwege het feit waarvoor zij hem aanhielden.

Nadat hij was gehoord vulde politieambtenaar B. zijn verklaring ten aanzien van het gebruik van handboeien schriftelijk met het volgende aan.

De reden voor het gebruik van handboeien was vanwege het feit waarvoor zij verzoeker aanhielden (ernstige doodsb bedreiging). Daarnaast was de gemoedstoestand van de verzoeker verre van rustig, aldus politieambtenaar B. Ook was bij hem en zijn collega bekend dat verzoeker zich in het verleden schuldig had gemaakt aan huiselijk geweld, dus het gebruik van handboeien was noodzakelijk vanwege dit verleden van geweldsdelicten. Politieambtenaar B. verklaarde dat verzoeker wel degelijk was geboeid vanwege het veiligheidsaspect. Immers werd verzoeker in de zelfde open ruimte vervoerd werd als waar zij zaten. Dus vanwege zijn veiligheid en die van zijn collega tijdens het transport van verzoeker, die op dat moment niet in een rustige gemoedstoestand verkeerde, werd de verzoeker ook geboeid vanwege het veiligheidsaspect, aldus vulde B. aan.

13. Politieambtenaar Br. verklaarde als volgt, voor zover van belang

Zij en haar collega B. kregen via de meldkamer een melding van huiselijk geweld op het adres van verzoeker. Dit bleek volgens de meldkamer een adres te zijn waarop wel vaker door de vrouw des huizes melding was gedaan van bedreiging en huiselijk geweld. Toen zij ter plaatse kwamen, troffen zij verzoeker aan en zijn vrouw en kinderen. Er was veel paniek en verzoekers vrouw was overstuur omdat er net ruzie was geweest, aldus Br. In het huis overheerste volgens haar een sfeer van angst. Verzoekers vrouw vertelde haar dat haar man een doodsb bedreiging naar haar had geuit. Haar kind had vanuit een kast 112 gebeld; zij had hem geïnstrueerd om dit te doen. Verzoeker was op dat moment stennis aan het maken, aan het rondlopen in het huis, dingen aan het roepen en allerlei spullen aan het opruimen, aldus Br. Verzoekers vrouw deed vervolgens aangifte van bedreiging. Op basis van daarvan hebben zij en haar collega verzoeker aangehouden. Zij verzochten verzoeker om zijn armen en benen te spreiden en tegen het dienstvoertuig aan te gaan staan, zodat zij een veiligheidsfoullering konden doen en hem de handboeien konden omdoen. Daarna brachten zij verzoeker naar de politiebus. Hier moesten zij eerst een fiets van haar collega B., die ook in de bus vervoerd werd, verplaatsen. Verzoeker nam plaats in de hoek van de politiebus. Politieambtenaar Br. kon zich niet meer herinneren of haar collega naast of tegenover verzoeker had gezeten. Tijdens het vervoer naar het politiebureau was er volgens Br. eigenlijk weinig aan de hand; het was geen ander vervoer dan normaal. Zij kon zich herinneren dat verzoeker zei dat zijn handboeien "niet lekker" zaten. Haar collega B. had toen geantwoord dat dit normaal is, omdat het niet de bedoeling is dat handboeien comfortabel zitten.

Desgevraagd verklaarde politieambtenaar Br. dat zij onder "vrijwillig meelopen", zoals volgens de korpsbeheerder door haar verklaard, bedoelde dat verzoeker zonder problemen met hen meeging, toen zij hem hadden gezegd dat hij was aangehouden. Br.

gaf aan dat zij zich dit goed kon herinneren, omdat zij opgelucht en blij was dat de aanhouding normaal en rustig verliep. Op de vraag wat de reden was voor het gebruik van de handboeien, verklaarde politieambtenaar Br. dat dit was vanwege een samenloop van omstandigheden: het feit waarvoor zij verzoeker aanhielden (doodsbedreiging), het verleden van geweldsincidenten van verzoeker en verzoekers gedrag in de woning.

Reactie verzoeker

14. In reactie op de verklaringen van de betrokken politieambtenaren reageerde verzoeker als volgt. Hij bevestigt dat hij geen signalen had afgegeven over de pijn die hij voelde door de wijze waarop de handboeien waren omgedaan. Verzoeker was bang dat, als hij hierover een opmerking zou maken, de politieambtenaren hem dan zouden kunnen neerschieten. Ten aanzien van de opmerking dat hem een politiearts was aangeboden, maar dat hij dit had geweigerd, verklaarde verzoeker dat hij uit angst nooit gebruik zou kunnen maken van de diensten van een politiearts; deze zijn niet te vertrouwen volgens hem.

Ten aanzien van de verklaringen over zijn gedrag in de woning, reageerde verzoeker als volgt. Hij had net de ruzie met zijn vrouw gehad waarbij hij met spullen - theedoeken - had lopen smijten. Hij was bezig met opruimen toen de politie binnenkwam. Hij liep inderdaad in huis heen en weer om het gesprek met de politieambtenaar B, te vermijden. Het is volgens hem niet verplicht om met een politieagent te praten. Van zo'n gesprek komen volgens hem alleen maar problemen. Verzoeker begrijpt verder niet dat politieambtenaar B. is teruggekomen op zijn verklaring over de reden van het gebruik van handboeien. Volgens hem probeert men de waarheid te verdraaien.

Beoordeling

Ten aanzien van het gebruik van handboeien

15. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is neergelegd in internationale verdragen en de Grondwet (zie Achtergrond, onder 2.). Het aanleggen van handboeien vormt een inbreuk op de lichamelijke integriteit van de betreffende persoon. In artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar is bepaald dat een politieambtenaar een aangehouden verdachte, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen. Dit is slechts mogelijk als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de verdachte, van de betrokken ambtenaar of van derden (zie Achtergrond, onder 1.). Het aanleggen van handboeien mag geen automatisme zijn (zie o.a. rapport N.o. 2010/093).

16. De korpsbeheerder liet weten dat verzoeker wegens huiselijk geweld en bedreiging door de rechter was veroordeeld. De Nationale ombudsman gaat daarom uit van een rechtmatige aanhouding. Was het gebruik van handboeien bij deze aanhouding noodzakelijk? Zowel de korpsbeheerder, de districtschef als de betrokken politieambtenaren noemen verschillende redenen om het handboeiengebruik te rechtvaardigen:

- de korpsbeheerder verklaart dat het gebruik van handboeien gerechtvaardigd was vanwege het geweldsfeit waarvoor verzoeker werd aangehouden, in combinatie met de verwarde indruk die verzoeker op de politieambtenaren maakte;
- de districtschef verklaart dat de handboeien zijn gebruikt met het oog op gevaar voor ontvluchting en het gevaar voor veiligheid van derden;
- betrokken politieambtenaar B. verklaarde eerst mondeling dat verzoeker handboeien omkreeg vanwege het feit waarvoor hij was aangehouden (bedreiging) in combinatie met het verleden van huiselijk geweld waarvan hij en zijn collega op de hoogte waren; hij verklaarde desgevraagd dat het boeien niet was gebeurd vanwege het veiligheidsaspect. Later in het onderzoek voegde B. schriftelijk aan zijn eerdere verklaring toe dat het veiligheidsaspect wel degelijk een rol had gespeeld vanwege de onrustige gemoedstoestand van verzoeker en de situatie waarin hij en zijn collega met verzoeker in de auto verkeerden;
- betrokken politieambtenaar Br. verklaarde dat het een samenloop van omstandigheden was: de aard van het feit, het verleden van geweldsincidenten van verzoeker en het gedrag van verzoeker in de woning;
- het - laat in het stadium van het onderzoek verstrekte- proces-verbaal van aanhouding vermeldt dat de handboeien werden gebruikt om reden van ontvluchting en veiligheid.

17. Zoals gezegd mag het aanleggen van handboeien geen automatisme zijn. Voor de keuze voor handboeiengebruik bestaat, naast het kader van de eerder genoemde Ambtsinstructie, de afwegingsruimte van de betrokken politieambtenaar voor het wel of niet gebruiken van handboeien. De betrokken ambtenaar moet in een specifiek geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het aanbrengen van de boeien naar redelijk inzicht rechtvaardigen; hem komt de ruimte toe om de omstandigheden van de situatie en de persoon van de verdachte te beoordelen. Daarom hecht de Nationale ombudsman bij de beoordeling van deze klacht veel waarde aan de aan hem mondeling afgelegde verklaringen van de betrokken politieambtenaren. Des te meer nu verschillende redenen zijn opgegeven voor het gebruik van handboeien in deze zaak.

17. Afgaande op de verklaringen van de betrokken politieambtenaren, stelt de Nationale ombudsman vast dat hier geen sprake was van een situatie waarin het gebruik van

handboeien noodzakelijk of naar redelijk inzicht gerechtvaardigd was. Voldoende staat vast dat verzoeker voornamelijk werd geboeid vanwege de aard van het feit waarvoor hij werd aangehouden in combinatie met zijn verleden van (huis)geweldsincidenten. Het is begrijpelijk gelet op de informatie die vooraf aan de aanhouding bekend was - verzoeker zou in het verleden eerder voor huiselijk geweld zijn aangehouden - en gelet op het feit waar verzoeker voor werd aangehouden (bedreiging) dat de politieambtenaren alert waren. Betrokken politieambtenaar Br. verklaarde dat het verwarde gedrag dat verzoeker vertoonde in de woning mede van invloed was op de keus om verzoeker te boeien. Dit gedrag bestond uit het opruimen van de theedoeken die hij had neergegoid en het heen en weer lopen in de woning. Vast staat dat verzoeker zich bereidwillig opstelde nadat hem was gezegd dat hij was aangehouden; hij liep bereidwillig mee en ging vrijwillig in de politiebus zitten. Politieambtenaar Br. verklaarde hierover dat zij zich opgelucht voelde door het normale en rustige verloop van de aanhouding. Ook de dienstdoende hulpofficier van justitie had geen melding gemaakt van enige onregelmatigheden voor, tijdens of na de aanhouding. Alles overziend was het risico op vluchtgevaar volgens de Nationale ombudsman dan ook niet of niet dermate aanwezig dat gebruik van handboeien om die reden noodzakelijk was.

18. Was er dan sprake van een veiligheidsrisico voor de betrokken politieambtenaren, voor derden of voor verzoeker? Liepen de betrokken politieambtenaren risico voor hun veiligheid vanwege de één op één situatie in de politiebus? Politieambtenaar B. verklaarde dat hij vanwege praktische redenen (de mountainbike in de politiebus) tegenover verzoeker in de politiebus was gaan zitten. Dit had naar zijn zeggen niet te maken met zorgen om zijn veiligheid. Verder verklaarde politieambtenaar B. desgevraagd dat zij verzoeker niet hadden geboeid vanwege het veiligheidsaspect, maar vanwege het feit waarvoor zij hem aanhielden. De Nationale ombudsman leidt uit deze verklaringen af dat de situatie kennelijk geen aanleiding gaf voor inschatting van een groot risico voor veiligheid van de betrokken politieambtenaren. Dat politieambtenaar B. zijn verklaring later schriftelijk aanvulde met de opmerking dat verzoeker wel degelijk vanwege het veiligheidsaspect was geboeid, doet hier niet aan af. Dit geldt ook voor het later toegestuurde proces-verbaal van aanhouding dat als reden voor het handboeiengebruik vermeldt "ontvluchting en veiligheid". Welke omstandigheden hiertoe aanleiding waren wordt verder niet vermeld.

Alles overziend hecht de Nationale ombudsman in deze de meeste waarde aan de verklaring die politieambtenaar B. mondeling eerst aan hem aflegde, in combinatie met de verklaring van zijn collega Br. Gelet op de verklaringen van de betrokken ambtenaren kan de Nationale ombudsman niet anders dan concluderen dat de feiten en omstandigheden niet zodanig waren dat redelijkerwijs kon worden verwacht dat er een concreet veiligheidsrisico of risico op vluchtgevaar bestond. Het boeien was dan ook niet noodzakelijk nu enkel de aard van het feit niet voldoende is om over te gaan tot boeien. Verzoekers recht op onaantastbaarheid van het lichaam is dan ook niet voldoende

gerespecteerd.

19. Nu de Nationale ombudsman heeft vastgesteld dat het niet noodzakelijk was dat de betrokken politieambtenaren overgingen tot gebruik van handboeien bij de aanhouding, volgt hieruit dat verzoeker ook niet geboeid vervoerd mocht worden naar het politiebureau.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Ten aanzien van het negeren van de klachten over de pijn

20. Verzoeker klaagde er ook over dat de politieambtenaren tijdens het transport naar het politiebureau zijn klachten over de pijn die hij daarbij in zijn rug ondervond, hebben genegeerd.

21. Betrokken politieambtenaren verklaarden dat verzoeker tijdens de rit geen signalen van pijn heeft gegeven, wel dat de handboeien "niet lekker zaten". Verzoeker bevestigde dat hij geen signalen van pijn heeft afgegeven tijdens de rit. In die zin mist de klacht feitelijke grondslag.

De Nationale ombudsman overweegt overigens als volgt. De betrokken politieambtenaren hoefden uit de mededeling dat de handboeien "niet lekker zaten" niet af te leiden dat verzoeker hiermee bedoelde dat hij pijn had. Verder had politieambtenaar B. gereageerd door te zeggen dat het niet de bedoeling is dat handboeien lekker zitten en dat het minder pijn zou doen als hij niet zo zou draaien. De Nationale ombudsman vindt deze reactie afdoende. Verzoeker heeft op het politiebureau pas signalen afgegeven over de pijn. De politie bood toen aan om een politiearts te laten komen. Verzoeker heeft dit aanbod afgewezen. Zonder een oordeel te geven over het letsel dat verzoeker zegt opgelopen te hebben bij de aanhouding, is de Nationale ombudsman van mening dat hij hiermee de kans voorbij heeft laten gaan om eventueel letsel dat hij had opgelopen, direct door de politiearts te laten vaststellen en te verhelpen.

Conclusie

De klacht over het optreden van de korpsbeheerder van de politie Zuid Holland Zuid is gegrond ten aanzien van het gebruik van handboeien en het geboeid vervoeren wegens strijd met het behoorlijkheidsvereiste dat grondrechten (in dit geval het recht op onaantastbaarheid van het lichaam) worden gerespecteerd.

De klacht over het negeren van verzoekers klachten over pijn is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

1. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren

1.1. Artikel 22

1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of

b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang.

2. Grondwet

2.1. Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2.2. Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

3. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming

van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

11

2010.09057

de Nationale ombudsman